

УДК 351.746.2

М.С. Міщук
Заслужений юрист України,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін,
Університет економіки та права «КРОК»

О.С. Сотничек
здобувач рівня вищої освіти «магістр»,
Університет економіки та права «КРОК»

Причини, що сповільнюють становлення і розвиток приватної детективної діяльності в Україні

У статті висвітлені деякі основні причини, що перешкоджають становленню і розвитку приватної детективної діяльності в Україні.

Ключові слова: приватна детективна діяльність, приватний детектив, проблеми становлення, проблеми розвитку.

М.С. Мищук
Заслуженный юрист Украины,
кандидат юридических наук,
доцент кафедры государственно-правовых дисциплин,
Университет экономики и права «КРОК»

О.С. Сотничек
соискатель высшего образования степени «магистр»,
Университет экономики и права «КРОК»

Причины, которые замедляют становление и развитие частной детективной деятельности в Украине

В статье освещены некоторые основные причины, препятствующие становлению и развитию частной детективной деятельности в Украине.

Ключевые слова: частная детективная деятельность, частный детектив, проблемы становления, проблемы развития.

M. Mishchuk
*Honored lawyer of Ukraine,
candidate of legal sciences,
associate professor of the department
of state and legal disciplines,
“KROK” University*

O. Sotnichek
*Post graduate student
University of Economics and Law “KROK”*

Reasons that slowing down the formation and development of private detective activity in Ukraine

The article highlights some of the main reasons that hinder the formation and development of private detective activity in Ukraine.

Key words: *private detective activity, private detective, problems of formation, problems of development.*

Постановка проблеми

На сьогодні приватна детективна діяльність не врегульована спеціальним законом. Тим не менш, деякими суб'єктами така діяльність здійснюється під виглядом іншої. Численними спробами народні обранці впродовж незалежності України намагалися законодавчо врегулювати цей інститут. Однак безуспішно, оскільки цьому сприяли численні невирішені проблеми, які пропонується розглянути у даній статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням проблем регулювання та запровадження приватної детективної діяльності займалися Нестерова К.Ю., Свечнікова К.В., Шиян А.Г., Юрко С.С.

Невирішеною раніше частиною загальної проблеми є визначення основних факторів, які перешкоджають становленню і розвитку приватної детективної діяльності в Україні.

Метою статті є виявлення причин зволікання щодо впровадження приватної детективної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу

Законодавча неврегульованість приватної детективної діяльності – одна із найго-

ловніших проблем приватних детективів. Вона, в свою чергу, породжує безліч проблем як для самих приватних детективів (відсутність чітких критеріїв для визначення якості підготовки приватних детективів, неможливість виконувати на належному рівні свої функції і завдання), так і для людей, оскільки неврегульованою залишається оплата послуг приватних детективів, внаслідок чого люди змушені платити досить значні кошти за надані послуги.

Прийняття закону про приватну детективну діяльність стане кроком для легалізації детективної діяльності в Україні, закріплення на законодавчому рівні ще одного суб'єкта, діяльність якого спрямована, в першу чергу, на забезпечення основних прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, тісної взаємодії із правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами, що призведе до організованої та результативної боротьби зі злочинністю.

Як зазначають К.Ю. Нестерова, К.В. Свечнікова та А.Г. Шиян, не дивлячись на те, що проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» № 3726 був прийнятий ще 28 грудня 2015

року, він досі не набрав законної сили. Причин цьому є декілька.

Перша – це не досить зрозуміла для законодавців сутність даної діяльності, відсутність досвіду в цьому питанні, складність визначення повноважень приватних детективів.

Другу можна чітко прослідкувати та виокремити з пропозицій Президента України до Закону від 3 червня 2017 року, де він зазначив, що даний Закон сформовано без урахування вимог низки законодавчих актів України. Зокрема, він суперечить нормам Кримінального процесуального кодексу України, за якими доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом; недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилається суд при ухваленні судового рішення; збирання доказів здійснюється лише сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом (стаття 86, частина перша статті 93) [2, с. 153].

Вищенаведена причина не є основною. Так, подекуди вчені висловлюють думку, що зволікання із запровадженням в Україні приватної детективної діяльності спричинено негативним ставленням до цього оперативних підрозділів правоохоронних структур через можливу конкуренцію з боку детективів. Проте, таке твердження є безпідставним, адже досвід зарубіжних країн свідчить про протилежне.

Наприклад, в Австрії запроваджено практику регулярного інформування приватних детективів щодо нових тенденцій і методів протидії злочинності. У Великій Британії приватні охоронні й детективні агентства беруть участь у роботі постійної наради Міністерства внутрішніх справ із запобігання злочинності та мають при ній постійне представництво. У Німеччині, Швеції, Греції, Туреччині поліція надає допомогу в регулярному навчанні представників приватних розшукових бюро, їх перепідготовці та підвищенні кваліфікації.

Тому, ми поділяємо позицію авторів, які стверджують, що зовсім не в конкуренції, а в постійній плідній співпраці з поліцією будуть зацікавлені приватні детективи, оскільки доступною стає поліцейська інформаційна база, яку формували впродовж тривалого періоду. А отже, бази даних, документи, обліки – усе, що потребує легалізації, вимагає, водночас, тісних контактів і взаємовигідної співпраці з правоохоронними структурами. Спільно з ними приватні детективи мають з'ясовувати справжні обставини подій, здійснювати розшук безвісти зниклих осіб, пересвідчуватися в цілковитій безпеці клієнтів – замовників цих послуг тощо. Із цього приводу влучно висловлюється один із дослідників, зауважуючи, що матеріально-технічне забезпечення оперативно-розшукових служб нині хоч і нагадує «...зношений плащ славнозвісного Коломбо, однак таки стає в нагоді детективам» [3, с. 51].

Очевидно, що ще **однією з причин** зволікання прийняття проекту Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» є і те, що зараз надто нестабільна внутрішньополітична ситуація в державі, відсутність можливостей широкого обговорення проблеми узаконення приватної детективної (розшукової) діяльності на круглих столах, брифінгах, прес-конференціях, наукових конференціях, що також певною мірою спричинило неналежну якість підготовлених законопроектів, які подавали на розгляд Верховної Ради України.

Ще однією причиною щодо зволікання прийняття даного закону є і те, що його положення часто прямо суперечать нормам чинного законодавства. Так, одним із видів детективних послуг у п. 1 ч. 2 ст. 11 є: «збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ у цивільному, господарському та адміністративному судочинстві, на договірній основі із сторонами судового процесу» [4]. А норма Конституції – норма прямої дії (ст. 32) визначає, що інформація про особисте та сімейне життя є конфіденційною, її збирання дозволено спеціально уповноваженим

суб'єктам виключно за рішенням суду й винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту й прав людини [1]. Відтак, даний вид діяльності є таким, що суперечить вимогам Основного Закону.

Дане застереження міститься не тільки в Конституції України, але й в низці інших нормативно-правових актів. Відповідно до ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію», конфіденційну інформацію можна поширювати за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [5]. Заборона на поширення конфіденційної інформації без згоди особи, якої вона стосується, міститься також у законах України «Про захист персональних даних» (ст. 14) і «Про доступ до публічної інформації» (ст. 7) [6; 7].

Збирання, фіксування та накопичення інформації – це прерогатива оперативних підрозділів, які уповноважені здійснювати вищезазначений перелік дій, в разі отримання повідомлення про підготовку та вчинення злочину, але приватні детективи не мають права здійснювати досудове розслідування злочинів, а відтак – не можуть бути наділені правом збирати, фіксувати та накопичувати інформацію, про передачу такої інформації замовнику – не може бути і мови, адже це визнається порушенням більшості нормативних приписів.

У рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 Конституційний Суд України щодо тлумачення положень ч. 1, 2 ст. 32, ч. 2, 3 ст. 34 Конституції України зазначив, що інформація про особисте та сімейне життя особи є конфіденційною; збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допустили винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та забезпечення прав людини [8].

Ще однією, **основною** на нашу думку, **проблемою** є спеціальна (фахова) підготовка, без якої неможливо здійснювати саму детективну діяльність. Так, наприклад, МВС РФ було розроблено типові програми професійного навчання приватних детективів [9]. Навчальна програма містить у собі юридичну підготовку, тактико-спеціальну, технічну, психологічну, підготовку з надання першої медичної допомоги та підсумкову атестацію.

Правова підготовка включає в себе: правові основи приватної детективної діяльності; основи кримінального права; кримінального процесу, криміналістики; цивільного права; цивільного процесуального права; адміністративного права; застосування спеціальних засобів приватними детективами.

Тактико-спеціальна підготовка містить у собі: види послуг, дозволених в недержавній (приватній) розшуковій діяльності; організаційні і тактичні основи діяльності приватних детективів при наданні розшукових послуг; використання технічних та інших засобів недержавної (приватної) розшукової діяльності, що не завдають шкоди життю та здоров'ю громадян і навколишньому середовищу.

Технічна підготовка охоплює вивчення та оволодіння технічними засобами, що використовуються в ході детективної діяльності; систем управління технічними засобами; засобів пожежогасіння, зв'язку і роботи з ними.

Психологічна підготовка включає у себе психологічні аспекти детективної діяльності; стресові фактори та способи їх подолання.

Медична підготовка містить загальні відомості про будову організму людини; основні ознаки травм і гострих захворювань; способи надання першої медичної допомоги зокрема при ударах, вивихах, переломах; правила надання долікарської допомоги особам, які отримали тілесні ушкодження при вогнепальних пораненнях; надання долікарської допомоги при ураженнях сльозоточивими і дратівливими

ми речовинами, електрострумом; прийомі реанімаційної допомоги [10, с. 102].

Очевидно, що зволікання із прийняттям спеціалізованого закону про приватну детективну діяльність не на руку ані державі, ані суспільству загалом. Так, в пропозованих законопроектах наявні протиріччя з чинним вітчизняним законодавством та міжнародним законодавством, але це не є підставою «ветувати» ці законопроекти без їх подальшого прийняття з усіма доопрацюваннями та необхідними змінами.

Висновки

Таким чином, основні причини зволікання та навмисного затягування процесу прийняття Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» полягають у наступному:

- положення даного проекту часто прямо суперечать нормам чинного законодавства;

- наразі наявна нестабільна внутрішньополітична ситуація в державі;

- об'єктивно відсутні можливості широкого обговорення проблеми узаконення приватної детективної (розшукової) діяльності на круглих столах, брифінгах, пресконференціях, наукових конференціях, що також певною мірою спричинило неналежну якість підготовлених законопроектів, які подавали на розгляд Верховної Ради України;

- вченими висловлюється думка, що зволікання із запровадженням в Україні приватної детективної діяльності спричинено негативним ставленням до цього оперативних підрозділів правоохоронних структур через можливу конкуренцію з боку детективів.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Нестерова К.Ю., Свєчнікова К.В., Шиян А.Г. Нормативно-правова невизначеність діяльності приватних детективів. – С. 151-154. Матеріали Всеукраїнського саміту приватних детективів (м. Дніпро, 30 листопада 2017 р.). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. – 276 с.
3. Рахновецький Є. Вам потрібен легальний приватний детектив / Є. Рахновецький // Віче. – 2007. – № 17 (206). – С. 50–51.
4. Проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580.
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#o124>.
6. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України: рішення Конституційного Суду України від 20 січ. 2012 р. № 2-рп/2012 // Вісник Конституційного Суду України. – 2012. – № 2. – Ст. 14.
9. Об утверждении типовых программ профессионального обучения для работы в качестве частного детектива: Приказ МВД России от 02.07.2014.
10. Юрко С.С. Недержавна охоронна і правоохоронна діяльність в Україні: дис. ... канд. юрид.наук. Спеціальність: 12.00.10. – Одеса. – 2017. – 252 с.